

Reglerna och företagandet

Kristina Nyström

Ratio

Box 5095

102 42 Stockholm

e-post: kristina.nystrom@ratio.se

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	Inledning	4
2	Regler, regleringar och "red tape"	7
2.1	Regler och regleringar.....	7
2.2	Red tape.....	8
3	Regleringars politiska ekonomi	9
4	Regleringstyper	11
5	Regelkostnader	13
5.1	Studier om regelkostnader i Sverige	17
5.2	Internationella studier om regelkostnader	21
5.3	Regelkostnaderna i småföretag.....	22
6	Regleringars indirekta kostnader	23
6.1	Effekter på företagsnivå	24
6.2	Effekter på samhällsnivå	26
7	Regelförbättringsinitiativ i ett internationellt perspektiv.....	30
7.1	Ex ante och ex post perspektiv på regelförbättring.....	30
7.2	Det institutionella ramverket för regelförbättring	31
7.3	Regelförbättringsarbete i EU	32
7.4	Regelförbättringsarbete i Sverige	32
8	Sammanfattning och avslutande reflektioner	34

Sammanfattning

- Svensk akademisk forskning ur ett nationalekonomiskt perspektiv när det gäller reglernas effekter för företagens utvecklingskraft är i stort sett obefintlig.
- De finns tre huvudsakliga kostnader förknippade med regler:
 1. *Offentliga administrativa kostnader.*
 2. *Direkta kostnader för regelefterlevnad*
 3. *Indirekta kostnader*
- De direkta kostnaderna för regelefterlevnad kan uppdelas i direkta *administrativa kostnader*, *åtgärds-kostnader* och *finansiella kostnader*.
- De indirekta regelkostnaderna uppstår på två nivåer. Effekter på *företagsnivå*, innebär att reglerna inverkar på företagets handlingsfrihet . De indirekta effekterna på *samhällsnivå*, avser att reglerna inverkar på exempelvis nyföretagande, företagstillväxt och innovationer.
- NUTEK mäter på uppdrag av regeringen de direkta kostnaderna för regelefterlevnad i form av administrativa kostnaden för regelefterlevnad. Även NNR mäter den direkta kostnaden för regelefterlevnad. Ingen av de organisationer som studerar företagets regelkostnader i Sverige studerar de indirekta kostnaderna av reglerna.
- Vissa internationella studier visar att regler leder till indirekta kostnader på företagsnivå i form av lägre innovationsgrad.
- Flertalet internationella studier visar att regler leder till indirekta kostnader på samhällsnivå i form av minskat nyföretagande och lägre företagstillväxt.
- Det finns mycket lite forskning om reglernas indirekta kostnader för svenska förhållanden.
- I Sverige finns inget fungerande system för att *ex ante* förhindra att nya regler som orsakar stora kostnader för företagen införs.

1 Inledning

“Institutional change ... (is) an independent source of growth.”

Douglass C. North och John J. Wallis 1994 s. 611

Väl fungerande institutioner spelar en avgörande roll för att skapa ekonomisk tillväxt (se t ex även Acemoglu, Johnson och Robinson, 2001, samt Rodrik, Subramanian, och Trebbi, 2004). Institutioner brukar närmast beskrivas som ”spelets regler” och kan vara såväl formella i form av exempelvis lagar och regler, och informella i form av exempelvis sociala normer. Institutionerna eller reglerna utgör restriktioner på individers, företags och organisationers agerande och påverkar i stor utsträckning incitamentsstrukturen i samhället (se exempelvis North 1991 och 1994). Följaktligen är de avgörande för företagandets villkor.

Den ekonomiskt mest fundamentala institutionen är den privata äganderätten eller egendomsskyddet, inklusive de grundläggande ekonomiska friheterna såsom kontraktsfrihet, näringsfrihet och etableringsfrihet. Det som utmärker en marknader är nämligen frivilliga avtal inom ramen för ett system av privat äganderätt. Det finns starkt empiriskt stöd för att dessa rättigheter och friheter är avgörande för välståndsutvecklingen (se Berggren & Karlson 2005).

Givetvis fyller institutioner eller regler en viktig funktion i samhället för att skydda exempelvis miljö, människors hälsa, och äganderätten. Därutöver kan de vara samhällsekonomiskt motiverade för att skapa förutsättningar för en effektivare marknad på marknader som inte anses kunna fungera utan statlig intervention så kallade marknadsmislyckanden. Dessa marknadsmislyckanden kan uppstå på grund av exempelvis förekomsten av naturliga monopol eller informationsasymmetrier (OECD, 2001).

Dock kan institutioner eller regler - beroende på hur de är utformade – även få negativa konsekvenser. Reglers potentiella negativa effekter på tillväxt och sysselsättning är något som på senare tid uppmärksammas av allt fler. Företagens kostnader för reglerna i samhället är numera en fråga som ligger högt på den

politiska agendan, såväl internationellt, inom den Europeiska Unionen som i Sverige. Inom EU pågår exempelvis arbete med målsättning att minska företagens administrativa kostnader genom förenklingar med 25 procent till år 2012. Nyligen beslutade den svenska regeringen om en målsättning om att minska företagens administrativa kostnader för samtliga statliga regelverk med 25 procent till år 2010 (NUTEK, 2007a).

Vad det här handlar om är således formella institutioner i form av offentliga lagar och regler, på statlig-, kommunal- och landstingsnivå. Om och när dessa regler blir mindre ändamålsenligt utformade eller helt enkelt för många, uppstår kostnader av negativt slag som riskerar att kraftigt försämra incitamentsstrukturen i samhället.

Det handlar om kostnader för flera olika aktörer och på flera nivåer i samhället. Vi kommer i det följande att skilja på tre olika typer av regelkostnader. *Offentliga administrativa kostnader* som uppstår i och med att resurser måste spenderas på att skapa, upprätthålla, och kontrollera regler. *Direkta kostnader* för företagen i form av administrations- åtgärds- eller finansiella kostnader som uppstår när reglerna ska efterlevas. Reglerna har också *indirekta kostnader* för företagen och samhället i stort eftersom de påverkar företagens incitament när det gäller aktiviteter såsom innovationer, produktivitet utveckling, investeringsbeslut, riskbenägenhet, ekonomisk effektivitet företagstillväxt och incitament att starta nya företag. Särskilt i tider av snabb och omfattande ekonomisk och social förändring anses risken vara stor att regleringarna kan hämma denna typ av företagsaktiviteter (OECD, 2001). Om kostnaderna förknippade med reglerna hämmar innovationer, investeringar, entreprenörskap och företagstillväxt har de också indirekta effekter på samhällsnivå genom att också påverkar ekonomins utvecklingskraft¹ och tillväxtpotentialer. Det kan också betonas att i en globaliserad värld kan de institutionella villkoren i olika länder förväntas vara en viktig variabel att ta hänsyn till när det gäller företagens lokaliseringsbeslut. Därmed är de institutionella villkoren betydelsefulla för ett lands konkurrenskraft.

¹ Utvecklingskraft är ett begrepp som myntades av Erik Dahmén. Dahmén betonar omvandlingens betydelse för en långsiktig ökning av det allmänna välbefindandet. I denna omvandlingsprocess, som är en evolutionär process, spelar innovationer och entreprenörskap en betydelsefull roll (Johansson och Karlsson (2006).

Forskning kring regler och regleringar har anknytning till ett stort antal samhällsvetenskapliga discipliner. Forskningsämnet berör exempelvis såväl statsvetenskaplig, företagsekonomisk, ekonomisk historisk som nationalekonomisk forskning. Även juridisk forskning är relevant. Bozeman (2000) konstaterar att med tanke på de olika dimensioner och ämnesdiscipliner dessa frågeställningar täcker är det förvånande hur lite uppmärksamhet de har fått bland samhällsvetenskapliga forskare. Som vi senare skall se i denna rapport gäller det inte minst forskningen om regler i Sverige och då särskilt med nationalekonomisk inriktning.

Syftet med denna rapport är att identifiera forskningsfronten i ett internationellt och svenskt perspektiv när det gäller konsekvenser av företagens regelkostnader. Hur studeras dessa frågor och vilka luckor finns det som behöver fyllas för att öka vår kunskap om reglernas effekter på företagen och ekonomin? Hur identifieras och mäts i litteraturen de kostnader som reglerna skapar för företagen och samhället? Vilka metoder används internationellt i syfte att minska regelkostnaderna?

Uppsatsen är strukturerad enligt följande: Avsnitt två behandlar definitionen av regler, det mycket närliggande begreppet regleringar och det internationellt frekvent använda begreppet "red tape". Avsnitt tre ger en kortfattad exposé över regleringars politiska ekonomi. Avsnitt fyra presenterar hur man i litteraturen brukar skilja mellan olika typer av regleringar. I avsnitt fem görs en genomgång av hur regelkostnader mäts av olika organisationer såväl i Sverige som internationellt. Avsnitt sex visar sedan på resultaten av dessa mätningar och ger exempel på regelkostnadernas storlek. I avsnitt sju görs en internationell forskningsöversikt med fokus på vilka konsekvenser reglerna får för ekonomin i form av exempelvis företagande, företagstillväxt och innovationer. Avsnitt åtta visar översiktligt på de metoder som används internationellt när det gäller de regelförbättringsarbete. Avslutningsvis summeras forskningsläget och luckor och framtida potentiella forskningsproblem identifieras.

2 Regler, regleringar och ”red tape”

Den observante läsaren har redan konstaterat att begreppen *regler* och *regleringar* tycks användas omväxlande och synonymt med varandra. Dessutom används i den internationella litteraturen begreppet ”*red tape*” i samband med kostnaderna förknippade med regler. På svenska översätts ”red tape” ofta till byråkrati.

2.1 Regler och regleringar

En regel definieras enligt Svenska akademins ordlista som en föreskrift, norm eller vana. Att reglera är att ge regler för hur individer, företag eller organisationer skall bete sig. Regleringar kan möjligen betraktas som en delmängd av regler, men gränsdragningen mellan dessa båda begrepp är i allra högsta grad otydlig.² Vi kan också konstatera att begreppen regler och regleringar i litteraturen tycks användas synonymt och därför väljer även vi att använda dem så.

En generell användning av begreppet kan även innehålla såväl element av marknadsbaserade regleringslösningar (private regulation) som statlig eller offentlig reglering (government regulation). Exempel på privata regleringsmekanismer är frivilliga standardiserings-, kvalitets- och certifieringsorganisationer. För de frågeställningar som vi behandlar i denna rapport är det dock, som framgått ovan, mest relevant att avgränsa sig till att använda begreppet i betydelsen eller offentlig reglering.

Vi väljer därför att fortsättningsvis använda oss av en definition av regleringar som frekvent används i litteraturen nämligen OECD:s definition. Enligt OECD (1997) kan regleringar definieras som:

“regulation refers to the diverse set of instruments that governments use to impose requirements on enterprises and citizens. Regulations includes laws, formal and informal orders and subordinate rules issued by all levels of government, and rules

² Av denna anledning väljer exempelvis Hägg (1998) i sin genomgång av ekonomiska teorier som berör regleringar med avsikt att vara relativt vag när det gäller definitionen av reglering.

issued by non-governmental or self-regulatory bodies to which government have delegated regulatory power” (OECD 1997 s. 196).

2.2 Red tape

I internationell litteratur används ofta begreppet ”red tape” när det gäller den administrativa bördan av regleringar. Begreppet har sitt ursprung i en tradition från den brittiska regeringen under 1800-talet som band ihop de officiella regeringsdokumenten med ett rött band.

Vad är då skillnaden mellan regler och red tape? Pandey och Scott (2002) går i en översiktsartikel systematiskt igenom hur olika forskare definierat begreppet ”red tape” samt hur man försökt mäta den. Några generella attribut som ofta associeras med ”red tape” är exempelvis: överdrivet och meningslöst pappersarbete, formalisering, onödiga regler, omotiverade fördröjningar i processer, och ineffektivitet. En definition av red tape som återspeglar definitionen av red tape som en dålig regel för *en* organisation är :

“A rule that remains in force and entails a compliance burden for the organization but makes no contribution to achieving the rule’s functional object.” (Bozeman, 2000 s. 82)

”Red tape” är således ”dåliga” regler som inte bidrar till att uppnå regelns målsättning. Med regelns funktionella objekt avser Bozeman, (2000) det officiellt sanktionerade målsättningen med regeln. Det är i sammanhanget viktigt att notera att vad som betraktas som red tape för vissa individer, företag eller organisationer kan vara en god regel för andra. Ett frekvent använt citat, när det gäller denna viktiga distinktion, är ett citat från Herbert Kaufman’s klassiska verk med titeln: ”Red Tape It’s Origins Uses and Abuses” där: *“One man’s red tape is another’s treasured procedural safeguard”* (Kaufman, 1977). Hur kommer då sig att regler som inte uppfattas som ändamålsenliga av företagen uppkommer? I följande kapitel ges en teoretisk referensram som kan hjälpa oss att förklara och analysera uppkomsten utvecklingen av regler.

3 Regleringars politiska ekonomi

En fråga av stort intresse är naturligtvis varför vi har de regler eller regleringar vi har. En stor del av diskussionen kring regler och deras kostnader gör initialt antagandet att det finns för mycket regleringar i samhället s.k. överreglering (Helm, 2006). En anledning till detta antagande kan vara att det finns vissa incitamentsstrukturer i samhället som tenderar att skapa tendenser till överreglering. Det är dock inte givet – de flesta regleringar har sannolikt ett gott syfte, åtminstone ursprungligen.

Den s.k. *allmänintresseteorin* (eng. "public interest theory"), som har sitt ursprung i Pigou (1938), förklarar hur man ur nationalekonomisk teoretisk utgångspunkt motiverar statliga regleringar. Enligt denna teori kommer vissa oreglerade marknader att uppvisa marknadsmisslyckanden i form av exempelvis naturliga monopol, negativa externaliteter eller informationsasymmetrier. Offentliga regleringar på dessa marknader ger då en möjlighet att korrigera dessa marknadsmisslyckanden och därigenom öka effektivitet och välfärd i samhället. Ett konkret exempel på denna typ av resonemang applicerad på nyföretagande är att det kan finnas motiv för reglering om det finns risk att företag startas som producerar produkter som orsakar oönskade miljöeffekter, som orsakar skada för konsumenter och samhälle (Djankov mfl.. 2002).

Offentlig reglering baserad på denna argumentation kom att kritiserats från olika håll under 1950-70-talet. Exempelvis visade sig dessa statliga interventioner på marknader i många fall mindre effektiva än förväntat. Från teoretiskt håll angreps synsättet genom att presentera alternativa sätt att komma tillrätta med marknadsmisslyckanden (Hägg, 1998). Ett exempel på detta är det s.k. Coaseteoremet (Coase, 1960) som visar att de som drabbas av en negativ externalitet kan kompenseras av dem som gynnas av marknadsmisslyckandet. Därmed skulle marknadsinterventioner från staten inte vara nödvändiga, eller till och med skadliga. Notera dock att detta teorem förutsätter att äganderätterna är väl definierade. Kritiken visade på att såväl marknader, som statliga ingripanden kunde

resultera i ineffektiv allokering av resurser och resulterade i ett ökat intresse för avregleringar.

Intressegruppsteorin (eng: "special interest theory") kritiserar allmänintresseteorin utifrån att den inte tar hänsyn till den politiska processen och politiska särintressen. Denna teoribildning representeras av författare som exempelvis Tullock (1967), Stigler (1971) och Peltzman (1976). Enligt Stigler (1971) har befintliga företag i en industri fler incitament och ett informationsövertag jämfört med exempelvis konsumenter vars styrka är mer utspridda. Intressegrupper har därmed incitament och större möjligheter att utöva påtryckningar i syfte att exempelvis hålla konkurrensen borta för att därigenom försöka öka sina vinster. En ytterligare aspekt är att politikerna, som ser till att genomföra dessa regleringar, i gengäld förväntar sig att erhålla röster eller bidrag till politiska kampanjer. Ytterligare en möjlighet, som representeras av den sk "tollbooth" teorin, är att regleringarna uppstår i syfte att gynna politiker och byråkrater (se exempelvis De Soto 1990 samt Shleifer och Vishny, 1998). Enligt denna teori ger regleringarna möjlighet för politiker och byråkrater att erhålla exempelvis mutor i utbyte mot att t.ex. erhålla tillstånd för etablering. Mer allmänt brukar detta fenomen benämnas "rent seeking". Denna teoribildning visar följaktligen att det kan finnas mekanismer som tenderar att driva samhället mot en viss "överreglering".

Notera att allmänintresse- respektive intressegruppsteorin visar att det ofta finns en *trade of* mellan de positiva effekterna av regleringar och de potentiella problem som kan uppstå i samband tendenser till överreglering och särintresseinflytande.

När det gäller specifikt regleringar av typen *red tape* menar Bozeman (2000) att man kan tänka sig två huvudsakliga förklaringar till deras tillkomst. Ett alternativ är att reglerna redan från början är *red tape* dvs. dåliga regler. En förklaring till hur detta kan vara möjligt är att eftersom om regler skapas av personer och i processer som inte har ett samhällsligt helhetsperspektiv så kan de vara dåligt anpassade till samhället och företagen redan från början. Vanligare är kanske att regler utvecklas till *red tape* eftersom de med tiden "slits ut" exempelvis genom att en regel blir inkompatibel med nya regelverk då regler tenderar att staplas på varandra. Som vi

senare skall se i nästa avsnitt skulle ytterligare en förklaring kunna vara att det finns särintressen vars inflytande tenderar att skapa överreglering i samhället. Enligt Bozeman (2000) finns det anmärkningsvärt lite forskning om hur och varför red tape skapas eller uppstår.

Avslutningsvis är det också viktigt att betona att teoriutvecklingen kring regleringarnas ekonomiska teori huvudsakligen har utvecklats utifrån ett amerikanskt perspektiv som brukar karaktäriseras som ett pluralistiskt system som möjliggör för olika intressegrupper att utöva inflytande. Ett sådant pluralistiskt synsätt skiljer sig i viktiga avseende från det politiska systemet i flera europeiska länder (inklusive Sverige) där de politiska systemen istället betraktas som korporativistiska, med partier och organisationer som viktiga aktörer Hägg 1998).

4 Regleringstyper

Inom litteraturen finns flera försök att utveckla en taxonomi i syfte att skilja mellan olika typer av regleringar. Det är exempelvis vanligt (se exempelvis Chittenden mfl, 2002) att skilja mellan:

- Ekonomiska regleringar
- Sociala regleringar
- Administrativa regleringar
- Branschspecifika regleringar

Med *ekonomiska regleringar* avses regleringar som direkt intervenerar på marknaden och får effekter på denna i form av effekter på exempelvis priser och konkurrensförhållanden. Exempel på denna typ av reglering är skatter, kvoter, tariffer, subventioner, men också exempelvis inträdeshinder på marknader. Med *sociala regleringar* avses regleringar som syftar till att skydda allmänhetens intressen såsom hälsa säkerhet och miljö. Exempel på denna typ av regleringar är arbetsrättslagstiftning, konsumentskydd och miljöskydd. *Administrativa regleringar* avser krav på att efterleva särskilda administrativa formaliteter i syfte att samla information eller påverka individuella ekonomiska beslut. Denna typ av regleringar

benämns i den internationella litteraturen ofta "red tape regulations" (se ovan). Exempel på denna typ av regleringar är de administrativa procedurer nödvändiga för att starta ett företag. Denna typ av regleringar kallas i litteraturen ibland också processregleringar (Chittenden mfl. (2002)). Utöver de ganska generella kategoriseringar i ekonomiska, sociala och administrativa regler, brukar man, till sist, också särskilt skilja mellan regler som i hög grad påverkar företagen i en särskild bransch s.k. *branschspecifika regleringar*.

Som ovan indikerats är det inte alldeles enkelt att göra skarpa distinktioner och kategorisera olika regleringar inom denna taxonomi. En prisreglering är främst att betraktas som en ekonomisk reglering, men om det finns ett uttalat syfte med prisregleringen att den skall skydda konsumenter är den då att betrakta som en social reglering? Noterbart är även att två av de tre regleringstyper som vi längre fram i rapporten identifierar som särskilt viktiga, nämligen arbetsmarknads- och miljöregleringar, utgör en undergrupp av typen sociala regleringar. Den tredje regleringstyp som identifierats som betydelsefull är skatteregleringar.

Ytterligare en taxonomi som bör nämnas är OECD:s distinktion mellan *produktmarknadsregleringar* och *arbetsmarknadsregleringar*.

Produktmarknadsregleringar avser formella regleringar som förbättrar eller hindrar konkurrensen på olika marknader. Produktmarknadsregleringar omfattar juridiska och administrativa hinder för entreprenörskap, hinder för internationell handel och investeringar samt statlig reglering av företag. Arbetsmarknadsreglering avser exempelvis arbetsrättslagstiftning (OECD 2007).

Det bör också nämnas att man i statvetenskaplig diskurs ofta använder sig av begreppet politiska styrmedel. Detta begrepp inkluderar exempelvis stödåtgärder för att främja en given politisk målsättning. Exempel kan vara skattelättnader för att stimulera användningen av miljövänligare bränsle i bilar eller subventioner till bostadsbyggande. I många fall är denna typ av politiska styrmedel skapade i form av ekonomiska regleringar

Det är också viktigt att skilja mellan de ovan nämnda regleringstyperna och de kostnader de orsakar. Vanligtvis kan en regleringstyp också sägas orsaka olika

element av regleringskostnader. Några exempel kan belysa svårigheterna. *Skatteregleringar* skapar administrativa kostnader för ett företag i samband med inbetalning och redovisning av skattebetalningarna. Denna del av skatteregleringen är då närmast att betrakta som en administrativ kostnad. Skatten i sig är däremot ingen administrativ kostnad, men däremot en ekonomisk kostnad. Ett ytterligare exempel är en social reglering i form av exempelvis en miljölagstiftning som tvingar företagen att förändra sina produktionsmetoder. En sådan reglering innebär dels administrativa kostnader som exempelvis inkluderar att ta till sig och analysera information kring den nya lagstiftningen, analysera olika investeringsalternativ och liknande kostnader. Därutöver tillkommer givetvis själva investeringskostnaden i ny teknik. Skillnaden mellan olika typer av kostnader diskuteras utförligare i nästa avsnitt.

5 Regelkostnader

Även när det gäller de kostnader som uppstår i samband med regler råder betydande begreppsförvirring. Vi har valt att särskilja tre huvudtyper av kostnader som vanligtvis ingår i en bedömning av regleringarnas totala samhällsekonomiska kostnad. I de två sista typerna har vi även undergrupper:

- Offentliga administrativa kostnader
- Direkta kostnader för regelefterlevnad
 - administrativa kostnader
 - åtgärds kostnader
 - finansiella kostnader
- Indirekta kostnader
 - företagsnivå
 - samhällsnivå

Offentliga administrativa kostnader avser kostnaden för skötsel och upprätthållande av reglerande myndigheter. Detta innebär kostnader förknippade med regelverket inom stat, landsting och kommun. Denna kostnad mäts med exempelvis mått som

budgetkostnader avseende dessa aktiviteter, storleken på den personal som sysselsätts eller omfattningen av regelverket i exempelvis antal sidor.

Direkta kostnader för regelefterlevnad, vilka på engelska brukar benämnas ”compliance costs”, avser kostnader som företag individer, (men även staten själv) har för att efterleva reglerna. I sin översiktsartikel om regelbördan för små företag visar Chittenden mfl. (2002) att det inte finns någon definition av dessa kostnader som fått vida acceptans i litteraturen. Det är snarast så att flera olika terminologier och definitioner är mer regel än undantag. I samtliga definitioner ingår dock de *administrativa kostnaderna*³ som reglerna medför. Den administrativa kostnaden avser det tid och arbete som behöver spenderas för den administration reglerna skapar. Typiska företagsaktiviteter som huvudsakligen kan sägas skapa administrativa regelkostnader är exempelvis att skicka in statistik, registeruppgifter eller att ansöka om tillstånd av olika slag. Därutöver skiljer man ibland mellan vad som kan kallas åtgärds-kostnader och finansiella kostnader⁴ för regleringen. Åtgärds-kostnaderna inkluderar exempelvis investeringar i personal, utrustning eller material nödvändiga för efterlevnaden⁵. Med finansiella kostnader avses finansiella krav som kan uppstå till följd av att företaget skall betala exempelvis skatter och avgifter. Inom ramen för dessa huvudtyper av kostnader finns ytterligare distinktioner som ibland görs i litteraturen. Exempelvis skiljs mellan återkommande/engångskostnader, fast/rörlig kostnad och interna /externa⁶ kostnader. Dessutom vill vissa forskare också inkludera de *psykologiska kostnader* som det innebär i form av stress t.ex. i samband med att behöva följa regler som upplevs som obegripliga för företaget. De upplevda regelkostnader brukar i litteraturen också benämnas ”perceived burden”. Denna typ av kostnader brukar dock oftast inte ingå vid beräkningen av kostnaderna för regelefterlevnad då de är mycket svåra att kvantifiera (Chittenden, 2002). Därför väljer även vi att fortsättningsvis inte beakta dessa kostnader

Indirekta kostnader, till sist, avser i vid mening de fördelar som skulle kunna ha uppnåtts om företag, individer och statliga myndigheter ägnat resurserna åt andra

³ Ibland används också begreppet processkostnader.

⁴ På engelska används begreppet operating costs.

⁵ Näringslivets Regelnämnd (NNR) använder sig begreppen materiell kostnad för regelefterlevnad.

⁶ Med externa kostnader avses kostnader för att betala exempelvis externa konsulter.

aktiviteter i stället för regelefterlevnad. Ur statens synvinkel innebär detta att pengarna istället skulle ha kunnat användas till att öka exempelvis den offentliga välfärden genom exempelvis ökade resurser på skola eller vård. De indirekta effekterna som fortplantar sig i ekonomin via företagen är dock något mer komplicerade att analysera. De indirekta kostnaderna kan sägas uppstå på två nivåer: på *företagsnivå* och på *samhällsnivå*. På företagsnivå innebär regelkostnaderna att dessa pengar istället skulle ha kunnat användas till exempelvis investeringar, innovationer eller nyanställningar. På så sätt kan dessa kostnader sägas inskränka företagets handlingsfrihet. Detta ger förstås sedan effekter också på samhällsnivå. Om företagen avstår från investeringar satsningar på innovationer eller nyanställningar, påverkar detta produktivitet, företagstillväxt, nyföretagande, sysselsättning, ekonomisk tillväxt och i längden ekonomins utvecklingskraft.

Tabell 1 nedan ger några konkreta exempel på vilka aktiviteter i företagen och i samhället som påverkas av de direkta och indirekta kostnader som reglerna skapar. företagen.

Tabell 1: Exempel på aktiviteter som påverkas av direkta och indirekta regelkostnader.

<i>Direkta kostnader</i>			<i>Indirekta kostnader</i>	
Administrativa kostnader	Åtgärdskostnader	Finansiella kostnader	Företagsnivå	Samhällsnivå
Ansöka om tillstånd	Skydd av hälsa,	Inkomstskatter	Innovationer	Produktivitet
Rapporter	Skydda miljö	Arbetsgivaravgifter	Investeringar	Nyföretagande
Statistik	Produktion	Moms	Nyanställningar	Företagstillväxt
Registeruppgifter	IT-lösningar	Skatter		Sysselsättning
	Transporter			Ekonomisk tillväxt

6 Hur mäts regelkostnaderna?

Det finns ett antal olika angreppssätt för att empiriskt mäta regelkostnaderna. I den internationella litteraturen, framförallt i USA används ofta så kallad *cost-benefit*

analys flitigt för att utvärdera de samhällsekonomiska konsekvenserna av regleringar. 1981 beslutade president Reagan om den så kallade "Executive order 12291" som föreskrev att samtliga större nya regleringar skulle föregås av en cost-benefit analys. Endast de regleringar där cost-benefit analysen förväntas ha ett positivt utfall skulle kunna läggas fram för presidentens godkännande. I den "Regulatory Impact Analysis" (RIA) som skall föregå varje ny reglering skall också alternativa sätt att nå regleringens mål. Även Storbritannien har ett system där effekterna av alla regleringar skall uppskattas. Där det i analysen skall ingå en beräkning av kostnaden för regelefterlevnad (Baldwin och Caves, 1999).

I en cost-benefit analys är det inte alldeles enkelt att identifiera vilka kostnader som skall ingå. Det bör också nämnas att cost-benefit analysen inte är någon okontroversiell metod som dessutom är svår att genomföra på ett bra sätt. Hahn (1998) hävdar också att de analyser som genomförs till följd av kraven från OMB⁷ visar stora brister. Närmast som kuriosa kan också nämnas att Hahn (1998) hävdar att en så stor andel som mer än hälften av de federala regleringarna i USA inte skulle uppfylla kriteriet om högre intäkter än kostnader, även om man skulle använda myndigheternas egna siffror i kalkylerna.

Den beräkningsmodell som idag används i många europeiska länder för att beräkna företagens regelkostnader är den så kallade *standardkostnadsmodellen*. Sedan 1994 har denna modell för beräkning av företagens administrativa kostnader använts och utvecklats i Nederländerna som varit ett föregångsland inom detta område. Denna modell används nu i ett flertal länder exempelvis Danmark, Norge, Storbritannien och Belgien. Även Sverige deltar i det internationella nätverk som arbetar för att utveckla metoden (SCM Network, 2007). Beräkningarna i modellen utgår ifrån kostnaderna för ett "normaleffektivt" företag. Målsättningen med mätningarna är inte att ge en exakt siffra på de administrativa kostnadernas storlek utan snarast användas för att följa utvecklingen över tiden, identifiera kostnadernas fördelning inom ett lagområde och användas vid simulerings och konsekvensanalyser. Därmed betraktas metoden snarast som ett verktyg i regelförbättringsarbetet.⁸

⁷ Office of Management and Budget

⁸Ytterligare information om denna modell finns via NUTEK (www.nutek.se) och SCM-nätverkets hemsidor (www.administrative-burdens.com)

Även standardkostnadsmodellen har utsatts för kritik. Vid beräkningen av de totala regelkostnaderna för ett visst lagområde utgår beräkningen ifrån uppskattade kostnader som för det enskilda företaget kan vara relativt litet. Eftersom kostnaden påverkar ett stort antal företag blir den totala kostnaden ändå stor. I de flesta fall baseras standardkostnadsräkningen på observationer i färre än fem företag. De aggregerade kostnaderna som rapporteras utifrån detta kan då vara känsliga för variationer i mätningen av tidskostnaden. Ett ytterligare problem med standardkostnadsmetoden är att den inte tar hänsyn till hur stor del av de administrativa kostnaderna som företaget hade haft oavsett om det fodrats av myndigheterna eller inte. Exempelvis kan man förvänta sig att de allra flesta företag skulle fortsätta att administrera redovisningssystem även om detta ej krävts från myndighetshåll (Keyworth, 2006). Det kan exempelvis nämnas att de nederländska myndigheterna har uppskattat att 30 procent av den administrativa regelbördan till sin natur är rent administrativ och skulle ha utförts oavsett regler från myndigheter. De återstående 70 procenten anses orsakade av politiska beslut (se t.ex. Helm, 2006).

Internationellt pågår nu i ett flertal länder initiativ för att utveckla mätmetoderna när det gäller mått på regelkostnaderna. I många länder pågår diskussioner om man skall utöka mätningen av kostnaderna för regelefterlevnad till att omfatta mer än de administrativa kostnaderna. Enligt Världsbanken (2007) är det endast USA som kan sägas mäta totala kostnader och intäkter för reglerefterlevnad. Däremot pågår arbete i exempelvis Kanada och Storbritannien för att utveckla metoder för att mäta den totala kostnaden för regelefterlevnad (World Bank, 2007).

6.1 Studier om regelkostnader i Sverige

När det gäller forskning kring *de offentliga administrativa kostnaderna* av regelverket är den inte särskilt omfattande för svenska förhållanden. Forsell och Ivarsson Westerberg (2000) konstaterar att det finns ett fåtal svenska studier som studerar administrativ tillväxt (inom offentlig sektor). De nämner dock en icke oomstridd kartläggning för perioden 1954-1983 av Lane, Arvidsson och Magnusson (1986) som

visade på att det administrativa arbetet inom offentlig sektor expanderat kraftigt under perioden. Ett annat sätt att mäta regelexpansionen på är att mäta antalet lagar förordningar, föreskrifter och allmänna råd eller antalet sidor som regelverket omfattar. I Sveriges fall rör det sig om 1270 lagar, 2300 förordningar samt 8100 föreskrifter och allmänna råd. För svenska företagare uppskattas regelverket omfatta cirka 20,000 sidor (NNR, 2006a).

Vid SCORE⁹ bedrivs forskning som berör offentliga administrationskostnader. Denna har dock framförallt fokus på den offentliga förvaltningen (Forsell och Ivarson Westerberg (2000). Vid SCORE finns också ett forskningsprogram med titeln "Den nya regleringen" som finansierats av Riksbankens Jubileumsfond (Fernler och Helgesson (2006). Detta projekt har bl.a. resulterat i antologin med titeln "Kloka Regler?" I ett antal fallstudier diskuteras hur kunskapens roll för skapandet av regler. Huvuddelen av forskarna som bidragit med artiklar till antologin är forskare inom företagsekonomi eller sociologi. Forskningen vid SCORE har också resulterat i antologin "Regelexplosionen". Även denna har en stark sociologisk och företagsekonomisk profil även om den inledande översikt över samhällsvetenskaplig regelforskning författad av Nordström (2004) också tar upp nationalekonomisk teoribildning.

En viss del av forskningen som bedrivs vid förvaltningshögskolan vid Göteborgs Universitet (se t.ex. Siverbo, 2001) kan också sägas relatera till regelproblematiken, men även i detta fall är fokus främst på administrationen i offentlig sektor.

I Sverige har NUTEK fått i uppdrag av regeringen att regeringen att mäta företagens *kostnad för regelefterlevnad*. Notera att NUTEK använder sig av begreppet "företagens administrativa börda", vilket motsvarar den administrativa delen av kostnaden för regelefterlevnad som tidigare definierats. I regeringsuppdraget definieras administrativ börda som:

⁹ Stockholm Centre for Organizational Research är ett multidisciplinärt forskningscentrum i samarbete mellan Handelshögskolan i Stockholm och Stockholms Universitet (www.score.su.se).

”Med administrativ börda avses företagens kostnader för att upprätta, lagra eller överföra information eller uppgifter som orsakats av krav i lagar förordningar och myndigheters föreskrifter eller anvisningar i allmänna råd.” (NUTEK, 2004).

Sedan 2004 pågår inom NUTEK arbete med att kartlägga, prioritera och mäta de administrativa kostnaderna på olika områden. Inledningsvis identifierades skattelagstiftning, arbetsmarknadslagstiftning och miljölagstiftning som de områden som skapar störst administrativa kostnader för företagen. Dessa tre lagområden uppskattas stå för 50 procent av den administrativa kostnaden förknippad med regel efterlevnad (NUTEK, 2004). Därefter har NUTEK i ett antal studier fokuserat på mätningar inom exempelvis skatteområdet (NUTEK, 2005), miljöområdet (NUTEK, 2006a), jordbruks- skogsbruk och fiskeområdet (2006b) samt arbetsmarknadsområdet (NUTEK, 2006c). De årliga administrativa kostnaderna inom skatteområdet beräknas till 5,3 miljarder inom miljöområdet till 3,6 miljarder och arbetsrättsområdet 5,9 miljarder (NUTEK, 2005, 2006a och 2006c). I NUTEK:s databas MALIN dokumenteras företagens regelkostnader.

I jämförelse med NUTEK vidgar Näringslivets regelråd (NNR) *kostnaden för regel efterlevnad* till att också inkludera de ovan nämnda åtgärds- och finansiella kostnaderna. I NNR:s beräkningar av regelkostnader ingår kostnader för arbetsmarknadslagstiftning, miljölagstiftning, skattelagstiftning samt branschspecifika regelkostnader. Den totala storleken på de totala regelkostnaderna för ett av de exempelföretag som studerats av NNR uppgick exempelvis till 6 miljoner vilket motsvarade nästan 300,000 kronor per anställd (NNR, 2006a).

Sammanfattningsvis innebär detta att ingen av de organisationer som studerar företagens regelkostnader i Sverige studerar de indirekta kostnaderna av reglerna. Vi kan konstatera att det arbete som pågår inom NUTEK när det gäller att identifiera regelverkets kostnader fokuserar i första hand på de rent administrativa kostnaderna. Detta är givetvis ett betydelsefullt första steg för att ur ett samhällsekonomiskt perspektiv bör en sådan analys kompletteras med indirekta kostnader. Chittenden mfl. (2002) konstaterar att en majoritet av de empiriska studierna fokuserar på de direkta kostnaderna av reglerna. Även den politiska debatten tenderar att denna typ av direkta mått på företagens administrativa börda, när det istället med största

sannolikhet är allokeringseffekterna som är mest betydelsefulla för den ekonomiska utvecklingen (Helm 2006).

Ytterligare forskning som mer generellt diskuterar sambandet mellan entreprenörskap och institutioner vad gäller svenska förhållanden är exempelvis Johansson & Du Rietz (2003), Henrekson (2005) och Henrekson och Rosenberg (2001). En rapport från ITPS (2006) fokuserar på effekterna av arbetsrätten på rörlighet och tillväxt. Ahlberg mfl (2006) konstaterar att forskning om arbetsrätten är ett hinder för tillväxt är i stort sett obefintlig.

Utöver de ovan nämnda undersökningarna som direkt fokuserar på Sverige görs även internationellt undersökningar i syfte att göra jämförelser mellan länder och där vissa undersökningar inkluderar även svenska förhållanden. Djankov mfl, (2002) studerar i en internationell undersökning av 85 länder sambandet med de officiella kraven i form av tid och kostnad och förknippade med regler i samband med att starta företag. Vid beräkning av tid och kostnader föreutsätts att starten av företaget går så smidigt som möjligt, dvs. man mäter ett minimum för vad som krävs. För Sveriges del finner man att det krävs 6 procedurer, 13 dagar och kostnad på \$641 för att starta ett företag. Beräkningarna baseras på ett standardiserat företag lokaliserat i landets största stad. Verksamheten är generellt definierad som industriell eller kommersiell verksamhet och inga särskilda branschspecifika regler behöver beaktas. Företaget bedriver ingen internationell handel, säljer/producerar inte varor med särskilda skatteregler (exempelvis tobak) och är slutligen är ett inhemskt ägt aktiebolag.

Världsbanken genomför årligen sedan 2005 en jämförande undersökning med avseende på enkelheten att bedriva företag i olika länder. Resultatet av undersökningen publiceras på hemsidan www.doingbusiness.org. I undersökningen jämförs olika egenskaper för företag när det gäller att starta och bedriva företag. Av de 176 länder som ingår i undersökningen rankades Sverige år 2006 på 13 plats när det gäller enkelheten att bedriva företag. Huvudindexet består av 10 underkategorier som i sin tur innehåller ett antal underkategorier som reflekterar, exempelvis antalet procedurer, kostnader och tid som företagaren behöver spendera i samband med olika aktiviteter. Sveriges ranking i de 10 respektive underkategorierna för 2006

återges i tabell 2. Tabellen visar att det område där Sverige erhåller sämst ranking är för kostnader i samband med anställning.

Tabell 2: Sveriges placering enligt Världsbankens ranking när det gäller enkelheten att bedriva företag 2006.

Att starta företag	Hantera licensiering	Anställa	Registraloggen	Få kredit.	Skydd av investeringar	Betala skatt	Handla över gränser	Upprätthålla kontrakt	Nedläggning av företag
20	17	94	7	33	46	39	9	2	17

Källa: Världsbanken, 2007 (www.doingbusiness.org)

6.2 Internationella studier om regelkostnader

Internationellt sett är forskningen kring regelkostnaderna betydligt mer omfattande än i Sverige. I detta avsnitt redovisas ett antal studier om de offentliga administrativa kostnaderna och de direkta kostnaderna för regelefterlevnad.

När det gäller *de offentliga administrativa kostnaderna* för regelverket är ett sätt att mäta storleken på dessa kostnader att studera kostnaderna för de statliga myndigheter som administrerar reglerna. Douglas, Orlando och Warren (1997) rapporterar exempelvis att för 1997 var den budgeterade kostnaden för amerikanska federala myndigheter \$17 miljarder, vilket innebär en tredubbling sedan 1970 även om man tar hänsyn till inflationen. Ett annat sätt som omfattningen av den statliga administrationen mäts på är omfattningen (i sidor) på regelverket.¹⁰ presenteras (Baldwin och Cave, 1999).

Inom ramen för OECD:s program för "Regulatory Reform" genomfördes under 1998-99 en enkätundersökning i syfte att studera företagens syn på de direkta kostnaderna för regelefterlevnad i små och medelstora företag. Undersökningen genomfördes i 11 länder inklusive Sverige och enkäten besvarades sammanlagt av drygt 7,000 företag. Undersökningen omfattade enbart den administrativa delen av

¹⁰ I U.S.A. sammanställs dessa i "The Federal Register".

kostnaderna för regelefterlevnad och fokuserade på skattelagstiftning, arbetsmarknadslagstiftning och miljölagstiftning. Undersökningen visar att de administrativa kostnaderna för regelefterlevnad är betydande och uppgår i genomsnitt till \$4,000 per anställd men är upp till fem gånger högre per anställd i de minsta företagen. Dessa kostnader motsvarar i genomsnitt cirka 4 procent av den BNP som produceras i företagssektorn och cirka 3 procent av total BNP. Finland, Island och Belgien är de länder med lägst kostnader som andel av BNP. Därefter placerar sig Sverige på 4:e plats. Undersökningen rapporterar också att det finns vissa skillnader mellan olika sektorer. De administrativa kostnaderna upplevs exempelvis högre i service industrin jämfört med tillverkningsindustrin. Inom serviceindustrin är det framförallt branscher som förväntas ha hög miljöpåverkan så som exempelvis transportsektorn som upplever höga administrativa kostnader (OECD, 2001).

Den brittiska "Regulations Task Force", BRTF (2005) uppskattar att om man lyckas med att minska den administrativa bördan med 25 procent skulle det innebära en ökning av BNP med drygt £16 miljarder. Denna beräkning förutsätter att hela reduktionen av administrativ börda skulle innebära att dessa resurser omallokerades till produktiv verksamhet. Som tidigare nämnts är detta ett synsätt som Keyworth (2006) ifrågasätter. Samtidigt är det på sin plats att betona att denna beräkning avser de direkta kostnaderna.

6.3 Regelkostnaderna i småföretag

I många länder ligger fokus på forskning kring reglernas effekter på effekterna för små och medelstora företag. Fokus på småföretag finns med i regeringens direktiv till NUTEK om mätning av den administrativa bördan. Motivet för ett sådant fokus är för det första att dessa företag förväntas drabbas oproportionerligt hårt av de administrativa kostnaderna, men en ytterligare faktor är dessa företags betydelse i samhället. Det konstateras exempelvis att små företag med mindre än 50 anställda utgör 99 procent av antalet företag och står för drygt 50 procent av den privata sysselsättningen (ITPS, 2003). För år 2001 utgjorde de allra minsta företagen företag

med mindre än 20 anställda 92 procent av antalet företag och strax under 20 procent av sysselsättningen (NUTEK, 2005b).

I USA finns en särskild oberoende myndighet med särskilt fokus på att bevaka småföretagens intressen. "The Office of Advocacy of the U.S. Small Business Administration" (SBA) rapporterar att den totala kostnaden för federal reglering år 2000 uppgick till US\$ 843 miljarder. De rapporterar dessutom att denna kostnad är ojämnt fördelad och att företag med mindre än 20 anställda har 6 procent högre kostnad per anställd än företag med mer än 500 anställda. Miljölagstiftning och skattelagstiftning är de regler som slår särskilt hårt mot småföretagen (Crain och Hopkins, 2001).

OECD (2001) visar i sin studie att den totala kostnaden för regelefterlevnad som procent av företagets omsättning faller mycket kraftigt för medelstora företag jämfört med små företag. Med medelstora företag avses företag med 20-49 anställda och med små företag avses företag med 1-19 anställda. I den tidigare nämnda internationella jämförelsen mellan 11 länder står sig kostnaden för regelefterlevnad i småföretag i Sverige relativt väl i konkurrensen med kostnader på dryga 3 procent av företagets omsättning. Endast Australien och Spanien har lägre kostnader för regelefterlevnad när det gäller de små företagen. När det de medelstora företagen är det dock endast Norge som har högre kostnader för regelefterlevnad. I de svenska företagen ligger kostnaden för regelefterlevnad fortfarande på cirka 3 procent av omsättningen (OECD, 2001). Eftersom Sverige vid en internationell jämförelse har relativt få medelstora företag (se exempelvis Henreksson och Johansson, 1999) skulle en möjlig hypotes vara att kostnadsstrukturen när det gäller regelefterlevnad i medelstora företag skulle kunna vara en bidragande förklaring till detta mönster.

7 Regleringars indirekta kostnader

De indirekta effekterna i termer av förlorad välfärd kan mätas på många olika sätt exempelvis i termer av produktivitetstförluster, ekonomisk tillväxt eller arbetstillfällen. Nedan följer några exempel på storleken på kostnaden för regleringar. Vedder (1996)

menar att om inte uppbyggnad av de regleringar som skett sedan president Johnson inte hade skett skulle detta ha inneburit att den totala produktionen idag kunde ha varit 20 procent högre. Laffer (1993) hävdar att regleringar har gjort att USA förlorat minst tre miljoner jobb. Genom att öka kostnaderna för att anställa, öka företagets totala kostnader (vilket leder till att företag läggs ned eller ej startas) eller till att företag flyttar utomlands. Exempelvis, hävdas att många amerikanska läkemedelsbolag flyttat till Europa pga. den långa och kostsamma processen för att få ett läkemedel godkänt av FDA¹¹.

7.1 Effekter på företagsnivå

Vilka effekter har då reglerna på företagets incitament och beteende? Detta är en betydelsefull fråga eftersom företagets beslut i sin ur kommer att påverka ekonomins utvecklingskraft och därmed den långsiktiga ekonomiska tillväxten. Som vi tidigare sett kan en regel ha både positiva och negativa effekter på företagen. En negativ effekt är om reglerna ökar företagens kostnader. Om företagets kostnader ökar påverkar detta företagets konkurrenskraft negativt och kan ha negativa effekter på företagets tillväxtmöjligheter och i förlängningen dess möjligheter till överlevnad. Regler som minskar företagets kostnader (exempelvis regler som säkerställer företagets äganderätt när det gäller forskning och utveckling) ger istället en konkurrensfördel för företaget.

Om vi antar att nettoeffekten är negativ skulle det innebära lägre faktorproduktivitet för företagen. Om vi dessutom antar en neoklassisk ansats, innebär ökade kostnader i företaget att nettonuvärdet av investeringar minskar, vilket påverkar företagets investeringar negativt. Om företagets kapitalinvesteringar påverkas negativt minskar också arbetsproduktiviteten (Crafts, 2006). Antar vi ett endogent tillväxtperspektiv, dvs antar att innovationer, kunskap och teknologisk utveckling genereras i företagen innebär detta att reglerna dessutom kan påverka företagets incitament till teknologiska innovationer. Vissa regler kan givetvis stimulera till teknologiska framsteg, andra hämma dem. Sammanfattningsvis kan alltså reglerna leda till

¹¹ Food and Drug Administration

minskningar i produktivitet och teknologiska framsteg och till lägre ekonomisk tillväxt. (Crafts, 2006)

I den tidigare nämnda OECD-studien (OECD, 2001) gjordes också försök att få en uppfattning om de indirekta kostnaderna. Denna del koncentrerade sig på att endast studera effekterna av arbetsmarkandslagstiftningen. Här rapporterades att de största kostnaderna för företagen upplevdes vara de icke lönerelaterade kostnaderna för arbetskraft samt kostnaderna för att anställa eller minska antalet anställda (OECD, 2001). Ytterligare ett exempel på identifikation av de indirekta kostnaderna av regelbördan finns i Smedley (1994). I en enkät till brittiska företagsledare uppgav drygt 40 procent av företagen att regleringar begränsat företagets möjligheter till ökad produktion och sysselsättning. Drygt 20 procent menade att regleringarna begränsat möjligheterna att utveckla nya produkter eller inträde på nya marknader (Smedley, 1994).

När det gäller reglernas effekter på innovationer är det också intressant att notera att detta särskilt uppmärksammats av OECD. I en rapport från OECD (1996)¹² ges exempel på några branscher som kan vara särskilt påverkade av reglerna. Ett exempel är att företag inom bioteknologibranschen är mycket oroade över de tidsödande procedurerna för att testa och certifiera, och godkänna produkter i en bransch där produkternas livscykler blir kortare och kortare. Ett annat exempel på en bransch som i hög grad påverkas av administrativa regleringar är detaljhandeln. I den ovan nämnda OECD-rapporten konstaterar man att många av de innovationer som gjorts inom denna sektor såsom exempelvis själv utcheckningskoncept under de senaste åren kommer från USA. Denna bransch anses i USA vara mindre reglerad än i många europeiska länder, vilket skulle kunna indikera att reglerna hämmat innovationerna. Sammanfattningsvis indikerar således flertalet studier negativa konsekvenser av för innovationer, nyföretagande och företagstillväxt.

Moon och Bretschneider (2002) studerar sambandet mellan hur företagsledares uppfattning om red tape och företagets innovationsbenägenhet när det gäller informationsteknologi. Studien baseras på ett datamaterial insamlat av ett

¹² Denna studie kan inte anses vara av rent empirisk natur och inkluderas därför inte i sammanfattningen av de empiriska studera i tabell 2.

forskningskonsortium kallat NASP¹³. Förvånande nog finner forskarna att red tape snarare stimulerar företagen till att vara innovativa när det gäller IT lösningar. Enligt författarna kan förklaringen till detta vara att red tape betraktas som en transaktionskostnad och att dessa kostnader måste kompenseras genom att lägga ner energi på att minska transaktionskostnaden med hjälp av förbättrade IT lösningar.

7.2 Effekter på samhällsnivå

I detta avsnitt presenteras ett antal empiriska studier som i någon mening undersökt reglernas effekter på företagen på samhällsnivå i termer av nyföretagande, företagstillväxt och innovationer. Tabell 3 ger sedan en översikt av metoder, mått och resultat av dessa studier.

Van Stel, Storey and Thurik (2006) använder sig av tidigare nämnda data från Världsbanken för att studera sambandet mellan regleringarna effekter på gryende entreprenörskap och antalet nyligen uppstartade företag i 39 länder. Måtten för entreprenörskap kommer från den s.k. Global Entrepreneurship Monitor (GEM)¹⁴. Deras resultat visar att det minimikrav på kapital som fordras för att starta ett företag samt arbetsmarknadsregleringar tenderar att minska entreprenörskapet. De administrativa kostnaderna i form av tid och, pengar och antal procedurer som krävs för att starta företag påverkar däremot inte antalet gryende entreprenörer eller nyligen uppstartade företag i ekonomin. Dessa resultat innebär att författarna är skeptiska till politik som syftar till förenklingar av regelbördan eftersom de i Baumols (1990) anda hävdar att inträdesregleringar snarast påverkar distributionen mellan entreprenörskap i den formella och informella sektorn och inte den totala mängden entreprenöriell aktivitet i samhället. Även Bjornskov och Foss (2006) använder sig av entreprenörskapsmått från GEM, men som förklaringsvariabler för skillnader i entreprenörskap mellan länder använder de det s.k. Economic Freedom Index¹⁵ som mäter institutionella förhållanden i olika länder med avseende på exempelvis

¹³ National Administrative Studies Project

¹⁴ www.gemconsortium.org

¹⁵ Dessa mått finns tillgängliga via: www.heritage.org

kvaliteten på det juridiska systemet, eller regleringarnas kvalitet, där måttet för regleringarnas kvalitet innehåller bland annat tid som ägnas åt byråkrati och hur enkelt det är att starta ett nytt företag. Resultaten visar att reglernas kvalitet inte verkar påverka entreprenörskap.

Alfaro och Charlton (2006) använder sig av mer disaggregerad data än de båda ovan nämnda studierna, eftersom de använder sig av branschdata. Även om fokus i studien ligger på sambandet mellan internationell finansiell integration och entreprenörskap har de i den empiriska analysen med faktorer som belyser hur lång tid det tar att starta ett företag och den byråkratiska kvaliteten i olika länder. Resultaten visar att sämre byråkratisk kvalitet tenderar att minska nyföretagandet. Klapper, Laeven och Rajan (2006) studerar vilken effekt regleringar förknippade med att starta ett aktiebolag har för antalet nya företag, den genomsnittliga storleken på nya företag, och företagstillväxt i befintliga företag. Studien fokuserar på branscher där många nya företag tillkommer och visar att kostsamma regleringar för företagsstart och minskar nyföretagandet. Regleringarna påverkar särskilt små företag och konsekvensen blir att de företag som startas är större. Slutligen innebär det också negativa effekter på redan befintliga företag i termer av långsammare tillväxt av förädlingsvärden, då konkurrensen från nya små företag minskar. Liknande resultat visar också Desai, Gompers och Lerner's (2003) studie där de visar att inträdesregleringar påverkar nyföretagandet. Ytterligare en studie som kan nämnas är Bertrand och Kamarz (2002) som ser ett starkt samband mellan olika former av avskräckande faktorer för etablering i detaljhandeln i Frankrike och lägre sysselsättningstillväxt.

En studie av Scarpetta m.fl. (2002) använder företagsdata från nio OECD-länder och visar att produktmarknadsregleringar och arbetsmarknadsregleringar är negativt korrelerade med antalet nya små och medelstora företag. Studien visar också att inträdesregleringar (som definieras som en typ av produktmarknadsreglering) synes ha särskilt negativa effekter på nyföretagandet. Ciccone och Papaioannou (2006) undersöker sambandet mellan den tid det tar att starta ett nytt företag och nya företag i branscher med stark teknologisk förändring och där den globala efterfrågan expanderar. Undersökningen omfattar 45 länder och visar att länder där det tar kortare tid att starta ett företag uppvisar fler nya företag inom denna typ av

branscher. Undersökningen indikerar således att låga barriärer för nyföretagande är betydelsefullt för att hänga med i den snabbt skiftande globala konkurrensen.

Capelleras mfl (2005) jämför företagskarakteristika i form av storlek och sysselsättningstillväxt för nya företag i Storbritannien (låg grad av reglering) och Spanien (högre grad av reglering). De indirekta effekterna av regleringarna som påverkar företagen har undersökts av UNICE¹⁶ (1995). Denna undersökning omfattade en enkätundersökning till 2,100 europeiska företag. Studien visar exempelvis att regleringar kan ha en negativ effekt på företagen i form av minskad förmåga till innovationer, möjligheter att utveckla sin förmåga som skapar långsiktigt framgångsrika företag, eller anpassa sig till förändringar.

¹⁶ Union of industrial employers' confederation of Europe som numera heter Business Europe (www.businessseurope.eu).

Tabell 3: Sammanfattning internationella empiriska studier om indirekta regelkostnader på samhällsnivå

Författare	Omfattning och typ av studie	Beskrivning av mått och källor	Resultat
van Stel, Storey och Thurik (2006)	Studie som omfattar 39 länder.	Entreprenörskapsmått från GEM Administrativa kostnader från Världsbanken.	Den administrativa kostnaderna förknippade med att starta företag påverkar inte antalet gryende entreprenörer eller nyligen uppstartade företag.
Bjornskov och Foss (2006)	Studie som omfattar 29 länder.	Entreprenörskapsmått från GEM. Mått på regleringarnas kvalitet från Economic Freedom Index ¹⁷ .	Regleringarnas kvalitet påverkar inte entreprenörskap.
Alfaro och Charlton (2006)	Studie som omfattar 98 länder på industri nivå.	Nyföretagande på branschnivå från Dun and Bradstreet. Antalet dagar som krävs för att starta ett företag från Världsbanken Byråkratisk kvalitet från ICRG ¹⁸ .	Antalet dagar som krävs för att starta ett företag minskar antalet nya företag ¹⁹ Sämre byråkratiska kvalitet minskar antalet nya företag.
Klapper Laeven och Rajan (2006)	Studie som omfattar drygt tre miljoner företag från 21 länder.	Nyföretagande från databasen Amadeus. Tid, kostnad och antal procedurer förknippade med att starta nya företag från Djankov mfl (2002).	Inträdesregleringar minskar antalet nya företag och tillväxten i befintliga företag särskilt i branscher där många nya företag tillkommer.
Desai, Gompers och Lerner, (2003)	Studie som omfattar cirka 400 000 företag från 33 länder.	Nyföretagande från databasen Amadeus. Procedurer förknippade med att starta nya företag från Djankov mfl (2002).	Inträdesregler minskar nyföretagandet ²⁰
Bertrand och Kamarz (2002)	Branschstudie för detaljhandeln i Frankrike.	Inträdeshinder mäts genom regionala skillnader när det gäller tillståndsgivning vid nyetablering.	Inträdesregleringar minskar sysselsättningen
Scarpetta mfl (2002)	Studie som omfattar företag från 9 OECD länder.	Nyföretagande från OECD:s företagsdatabas. Mått på produktmarknads och arbetsmarknadsregleringar från OECD.	Produkt- och arbetsmarknadsregleringar minskar antalet nya små och medelstora företag.
Cicccone och Papaioannou (2006)	Studie som omfattar 45 länder på branschnivå.	Förändring i antalet företag från UNIDO ²¹ . Tid att starta företag från Djankov mfl (2002).	Längre tid att starta nytt företag minskar antalet företag i branscher med snabb teknologisk förändring och expanderande global efterfrågan
Cappelleras mfl (2005)	Studie som jämför företagsdata två länder (Spanien Storbritannien).	Intervjumaterial från drygt 400 företag.	Olika hög grad av reglering påverkar inte antalet nya företag och deras tillväxt.

¹⁷Tillgänglig via www.heritage.org

¹⁸ International country risk guide

¹⁹ Observera dock att detta avser ej statistiskt signifikanta resultat.

²⁰ Detta resultat avser resultat från den multivariata analysen.

²¹ United Nations Industrial Development Organization

8 Regelförbättringsinitiativ i ett internationellt perspektiv

I den internationella vetenskapliga litteraturen beskrivs och analyseras hur politikerna försöker begränsa omfattningen av regleringar, förbättra deras effektivitet samt säkerställa att de är motiverade. Denna litteratur benämns "Regulatory Process Reform". Ett flertal länder har formulerat målsättningar på exempelvis en reduktion av den administrativa bördan med 25 procent. Keyworth (2006) lyfter frågan om det är bra med så starkt fokus på kvantitativa målsättningar. Även Helm (2006) är starkt kritisk till denna typ av målformuleringar, eftersom han anser att de saknar såväl teoretisk som empirisk grund. Vilka kontrollmekanismer används då runt om i världen för att se till att man är medveten om de samhällsekonomiska konsekvenserna av reglerna. Detta behandlas i följande avsnitt.

8.1 Ex ante och ex post perspektiv på regelförbättring

Inom litteraturen skiljer man på regelförbättringsinitiativ som fokuserar på att undvika att onödiga administrativa kostnader för regelförfaranden uppstår genom att skapa mekanismer som i förväg stoppar genomförandet av denna typ av regler, sk *ex ante* perspektiv. Som tidigare nämnts tog arbetet med regelförbättringsarbete i de europeiska länderna fart från och med mitten av 1990-talet i och med utvecklandet av den nederländska standardkostnadsmodellen. Tillämpningen av standardkostnadsmodellen innebar i de allra flesta länder att man också anlade ett ex post perspektiv på regelförbättringsarbetet. Av de länder som använder sig av standardkostnadsmodellen är det endast Danmark och Nederländerna som också har ett ex ante perspektiv. Enligt OECD (2006) kommer däremot ex ante perspektivet att introduceras i flera länder framöver. I Sverige finns dock ännu inte några sådana initiativ (OECD 2006). Vilka institutionella alternativ finns det då för politikerna att använda sig av i regelförenklingsarbetet? Nedan följer en kortfattad exposé över de olika organisatoriska alternativ som förekommer internationellt. Slutligen presenteras också en kortfattad summering av hur man i Sverige arbetar med regelförenklning.

8.2 Det institutionella ramverket för regelförbättring

OECD (2006) karakteriserar de huvudsakliga institutionella ramverket i fem kategorier eller organisationsalternativ:

- **Organ med ett enskilt syfte:** Fokuserar på en särskilt typ av regelförenkling, exempelvis regler för småföretagare eller som enbart fokuserar på att språket i reglerna skall vara begripligt eller tillgängligheten till regelverket. Exempel på denna typ av organ är "The Office of Advocacy's inom ramen för Small Business Administration i USA.
- **Organ med fokus på administrativ förenkling:** Syftar till att förbättra administration mellan olika organ inom offentlig sektor. Ett exempel på denna typ är the agency for Administrative Simplification i Belgien som är ett oberoende organ lokaliserat till premiärministerns kansli.
- **Organ med fokus på att reformera regleringarna:** Dessa organ har en bred ansats och fokuserar inte bara på den administrativa bördan, utan snarare reglernas kvalitet ur ett vidare perspektiv. Exempel på denna typ är det Nya Zeeländska "Regulatory Policy Unit" som har ett generellt ansvar för att förbättra regleringarna i samtliga departement.
- **Externa kommittéer:** Har i uppgift att koordinera, stödja, föreslå eller implementera administrativ förenkling. Dessa kommittéer är instiftade av statsmakten men består oftast av en majoritet av ledamöter som inte tillhör statsmakten. Dessa kommittéer kan vara av både tillfällig eller permanent natur.
- **Multinivå koordination:** Denna typ av organ fokuserar på att samordna regelförbättring mellan olika nivåer av reglering inom eller mellan länder. I ett svenskt perspektiv skulle detta innebära samordning och regelförenkling över kommun-, läns-, statlig- och EU-nivå.

För en ytterligare översikt av politiska initiativ, verktyg och institutioner för regelförbättring i OECD länder under de senaste åren se Malyshev (2006).

8.3 Regelförbättringsarbete i EU

Enligt NNR (2006b) står EU för drygt 40 procent av företagens nya regler. Regelförbättringsinitiativ inom EU är därför betydelsefullt för att minska de svenska företagens regelkostnader. EU-kommissionen genomför ett antal åtgärder för regelförbättring. Detta görs inom ramen för EU-kommissionens program för "Better Regulation". Arbetet handlar både om att förbättra kvaliteten på de nya regleringar som införs, förbättra existerande regelverk och minska den administrativa kostnaden för företagen. När det gäller förbättrad kvalitet på regleringarna arbetar man med konsekvensanalyser²² av regleringarna, När det gäller förbättring av existerande regler finns ett rullande treårs program. Det nuvarande programmet pågår till år 2008 och omfattar ca 100 regelförbättringsinitiativ. När det gäller företagens administrativa kostnader ställde sig EU-länderna på vårtoppmötet 2007 bakom en målsättning att minska de administrativa kostnaderna fram till år 2012 med 25 procent. Ansvar för att åstadkomma denna minskning delas mellan de europeiska institutionerna och de enskilda medlemsstaterna. Målsättningen om en minskning på 25 procent innebär inte att den administrativa kostnaden för varje enskild regel skall minskas med 25 procent. Tanken är istället att detta skall uppnås genom att fokusera på särskilt prioriterade områden, EU-kommissionen uppskattar att om man når målsättningen att reducera den administrativa kostnaden med 25 procent fram till 2012 skulle det kunna motsvara en ökning av EU:s BNP på 1,4 procent. Ytterligare information om EU:s regelförbättringsarbete finns på EU-kommissionens hemsida²³ (EU-kommissionen (2007)).

8.4 Regelförbättringsarbete i Sverige

En betydelsefull del av det svenska regelförbättringsarbetet startade i och med utfärdandet av förordning 1998:1820 om särskild konsekvensanalys av reglers effekter för små företags villkor. Denna förordning brukar vanligtvis benämnas SimpLex förordningen och innebär att myndigheter skall göra en konsekvensanalys innan de överväger att ändra eller införa nya regler. Myndigheternas

²² Impact assessments (IA)

²³ http://ec.europa.eu/governance/better_regulation/index_en.htm

konsekvensanalyser och regelförbättringsarbete skall årligen rapporteras till NUTEK (NUTEK, 2006d). Ur rapporten för 2005 framgår att myndigheterna rapporterar att 349 föreskrifter som berör företag har införts eller ändrats. Under samma år upphävdes 74 föreskrifter och allmänna råd. En av de slutsatser som myndigheterna rapporterar via sin rapportering är att de har begränsade möjligheter att förändra regelförslag baserade på internationella överenskommelser. De anser att en konsekvensanalys skulle fylla sin funktion bättre om de genomfördes i ett skede där sakfrågan fortfarande är öppen exempelvis under förhandlingar i Bryssel eller regeringsuppdrag (NUTEK, 2006d). Detta belyser betydelsen av att anta ett ex ante perspektiv när det gäller regelförbättringsinitiativ för verkligen kunna åstadkomma några verkliga förbättringar. I rapporteringen till NUTEK ingår också att rapportera fortskridandet med det s.k. handlingsprogrammet för minskad administration för företagen och hur man arbetar med samråd med små företag och deras organisationer i dessa frågor. Ytterligare en åtgärd från regeringshåll som kan nämnas är ett handlingsprogram för minskad administration för företagen som infördes 2004 och som innehöll 300 åtgärder av olika dignitet (Regeringskansliet, 2007).

I dagsläget är målsättningen att minska företagarens administrativa kostnader för de statliga reglerverken med minst 25 procent fram till hösten 2010. För att uppnå detta mål kommer den ny tillsatta regeringen att under våren inrätta en handlingsplan. Initialt skall samtliga departement under våren 2007 redovisa sitt planerade arbete för regelförenkling. Dessa planer skall sedan redovisas och ytterligare konkretiseras i november 2007. tanken är att regelförbättringsarbetet skall ske i samråd med näringslivet. Näringsdepartementet, som ansvarar för regelförbättringsarbetet, har exempelvis en samrådsgrupp med representanter från näringslivet. Respektive departement skall också genomföra regelförbättringsarbetet i samråd med exempelvis branschorganisationer. Ytterligare detaljer om regeringens regelförbättringsarbete finns på näringsdepartementets hemsida²⁴ samt i NNR (2006b)

²⁴ <http://www.sweden.gov.se/sb/d/5720/a/78232>

9 Sammanfattning och avslutande reflektioner

Reglernas betydelse och påverkan på individer, företag och organisationer spänner över flera dimensioner, vilket också reflekteras i att forskningsområdet spänner över flera vetenskapliga discipliner. I den mån det överhuvudtaget bedrivs någon svenska akademisk forskning inom detta område handlar det främst om forskning ur ett förvaltningsekonomiskt eller organisationsteoretiskt perspektiv och då gäller det främst det statliga perspektivet och ej på företagsnivå. Forskning ur ett nationalekonomiskt perspektiv lyser i stort sett med sin frånvaro.

I Sverige har NUTEK fått i uppdrag av regeringen att mäta den administrativa kostnaden för regelefterlevnad. Vid mätningen använder NUTEK de mått som också används internationellt. Mätningarna tar framförallt sin utgångspunkt i de regelverk som, såväl i Sverige som internationellt, identifierats som mest kostsamma för företagen dvs. skatter, miljölagstiftning och arbetsmarknadslagstiftning, men utökas efterhand till att också omfatta andra områden. Dessa mätningar är ett viktigt steg för att få en uppfattning om de direkta kostnaderna förknippade med reglerna. Detta perspektiv bör ur forskningssynpunkt kompletteras med en analys av de indirekta kostnaderna i form av effekter på nyföretagande, företagstillväxt, innovationer.

Även internationellt finns relativt lite empirisk forskning om kostnaderna för regler. Dessutom finns det, enligt Helm (2006), också vissa tveksamheter när det gäller objektiviteten när det gäller de studier som tidigare gjorts, eftersom en överväldigande majoritet är producerad av dem som har särskilt intresse i frågan. Den forskning som finns använder sig i stor utsträckning av grova mått på regelbördan i form av de institutionella mått som exempelvis Världsbanken och "Economic Freedom Index" (Helm, 2006). Även när det gäller denna typ av forskning finns det ytterligare aspekter som bör behandlas. Exempelvis behövs en utökad forskning på tvärsnitt av länder för att studera om resultaten är konsistenta oberoende av vilka mått på entreprenörskap och nyföretagande och regel kostnader som används. Det är också värt att notera att det i stort sett saknas forskning om regler på regional nivå Helm, (2006).

När det gäller de institutionella förutsättningarna för regelförenkling finns det ett behov att finna vägar för utveckling av regler och regelprocesser som tar sin utgångspunkt från korporativistiska politiska system såsom Sverige. Ur ett nationalekonomiskt perspektiv är också möjligheterna till en utvecklad "ex ante"-strategi, dvs. hur skapa ett politiskt system som kontrollerar att ej samhällsekonomiskt ineffektiva regelverk tillkommer, av intresse. Även om det pågår arbete från regeringshåll när det gäller regelförbättring synes dagens system med exempelvis rapportering enligt SimpLex förordningen inte fungera tillfredställande så tillvida att man inte lyckas att i förväg hindra att regler som ökar företagens administrativa kostnader för regelefterlevnad uppstår. Det är mycket viktigt att komma tillrätta med dessa problem då generellt goda förutsättningar för näringslivet genom exempelvis minskade administrativa kostnader för företagen är ett av de områden som är kritiska för framtida ökad tillväxt och sysselsättning (NUTEK, 2007b).

Referenser

- Acemoglu D., S Johnson and J. Robinson (2001), "The Colonial Origins of Comparative Development: An Empirical Investigation", *American Economic Review*, 91 5: 1369-1401.
- Ahlberg, K. N Bruun J Malmberg, (2006) "Anställningsskydd, Småföretag och Tillväxt", i: ITPS (2006) *Arbetsrätt Rörlighet och Tillväxt*, Rauhart, D Falkenhall B (red) Rapport A2005:16 Institutet för tillväxtpolitiska studier,. Östersund.
- Alfaro, L. and A Charlton (2006) "International Integration and Entrepreneurship, CEPR Discussion Paper No 755, Centre for Economic performance, London School of Economics and Political Science.
- Baldwin R och M. Caves, (1999) *Understanding Regulation- Theory Strategy and Practice*, Oxford University Press, Oxford.
- Baumol W. J., (1990), "Entrepreneurship: Productive, Unproductive and Destructive", *Journal of Political Economy*, Vol 98 5:893-921.
- Berggren N. och N. Karlson (2005). *Äganderättens konsekvenser och grunder*. Stockholm: Ratio.
- Bjornskov and Foss (2006) "Economic Freedom and Entrepreneurial activity: Some Cross country Evidence" DRUID Working paper No 06-18, (www.druid.dk)
- Bozeman, B., (2000), *Bureaucracy and Red Tape*. Prentice Hall, Upper Saddle River, NJ
- Bozeman, B. (1993) "A Theory of Red Tape" *Journal of Public Administration Research and Theory*, Vol 3 3:273-303.
- Bertrand, M. och F. Kramarz (2002) "Does Entry Regulation Hinder Job Creation Evidence from the French Retail Industry", *Quarterly Journal of Economics*, Vol. 117 1369-1413.
- BRTF (2005) *Less is More: Reducing Burdens, Improving Outcomes*, Better Regulation Task Force, London.
- Capelleras J-L, Mole, K. F. F J. Greene och D. J Storey (2005), "Do Heavily Regulated Economies Have Poorer performing New Firms? Evidence From Britain and Spain", CSME Working paper Series No 86 Warwick University, Coventry.

- Chittenden, F. S. Kauser P. och Poutziouris (2002) Regulatory Burdens of Small Business: A Literature Review, Small Business Service (tillgänglig via www.sbs.gov.uk)
- Ciccone A. och Papaioannou (2006) "Red Tape and Delayed Entry" CEPR Discussion paper No. 5996
- Coase, R. H. (1937), "The Nature of the Firm", *Economica*, 4 (6) 386-405.
- Coase, R. H (1960) "The problem of Social Cost", *Journal of Law and Economics*, Vol 3.
- Crafts, N. (2006) "Regulation and Productivity Performance", *Oxford Review of Economic Policy*, Vol 22, 2:186-202.
- Crain, M. W. och T. D Hopkins (2001), "The Impact of Regulatory Costs on Small Firms" U.S Small Business Administration, The office of Advocacy (<http://www.sba.gov/advo/research/regulation>)
- Desai, M., P. Gompers and J. Lerner (2003) "Institutions, Capital Constraints and Entrepreneurial Firm Dynamics: Evidence from Europe, NBER Working Paper no 10165
- De Soto, H. (1990), *The Other Path*, Harper and Row, New York
- Djankov S., R. La Porta, F. Lopes-de-Silanes och A. Shleifer (2002) "The Regulation of Entry", *The Quarterly Journal of Economics*, 67 1-37.
- Douglas, C. M. Orlando, och M. Warren "Regulatory Changes and trends: An analysis of the 1998 Budget of the U. S. Government, Center for the Study of American Business, Policy brief 182
- Du Rietz, Gunnar och Johansson, Dan (2003). "Skatterna, företagandet och tillväxten." *Ekonomiska Samfundets Tidskrift*, 56(2): 75–86
- EU-kommissionen (2007) Better Regulation (http://ec.europa.eu/governance/better_regulation/index_en.htm)
- Fisman, R. and V. Sarria-Allende, (2004) Regulation of Entry and the distortion of Industrial Organization, National Bureau of Economic Research NBER , Working paper No. 10929. Cambridge, Massachusetts.
- Fernler, K och C-F Helgesson (red.) (2006) Kloka Regler? Kunskap i regelsamhället, Studentlitteratur.
- Forsell, A. och A. Ivarsson Westerberg (2000) Administrera Mera! Organisationsförändring och Administrativt Arbete, SCORE Rapportserie 2000:13.

- Hahn, R, W, (1998) ,“Government Analysis of the Benefits and Costs of Regulation”
Journal of Economic Perspectives, Vol 12, 4:201-210.
- Hahn, R. W. J. K. Burnett Y-H I. Chan, E. A. Madder and P. R. Moyle, (2000), “
Assessing Quality of Regulatory Impact Analyses, AEI-Brookings Joint center
for Regulatory Studies Working Paper 00-01 February.
- Hampton P. (2005), Reducing Administrative Burdens Efficient Inspection and
Enforcement UK Better Regulation Taskforce.
- Helm, D. (2006) “Regulatory Reform, Capture, and the Regulatory Burden”, *Oxford
Review of Economic Policy*, Vol 22, 2:169-185.
- Henrekson, M. (2005), “Entrepreneurship: A Weak link in the Welfare State”,
Industrial and Corporate Change, 14 (3) 437-467.
- Henrekson M. och D. Johansson (1999), “Institutional Effects on the Evolution of the
Size Distribution of Firms”, *Small Business Economics*, Vol 12 1:11-23.
- Henrekson M. and N. Rosenberg (2001), “ Designing Efficient Institutions for
Science-Based Entrepreneurship: Lessons from the US and Sweden” *Journal
of Technology Transfer*, Vol. 26(3) 207-231.
- Hägg, G. (1998). “Theories on the Economics of Regulation” I Hägg G. *An
Institutional Analysis of Insurance Regulation - The Case of Sweden*.
Avhandling, Lund Economic Studies No. 75.
- ITPS, (2003), Förslag till metod för att mäta företagens administrativa börda till följd
av regelverken, Institutet för tillväxt politiska studier, Stockholm.
- ITPS (2006) Arbetsrätt Rörlighet och Tillväxt, Rauhart, D Falkenhall B (red) Rapport
A2005:16 Institutet för tillväxtpolitiska studier,. Östersund.
- Johansson, D. och N. Karlson (2006) ”Introduktion” i Johansson, D. och N. Karlson,
Svensk Utvecklingskraft, Ratio, Stockholm.
- Kaufman H. (1977) Red Tape It’s Origins uses and Abuses, The Brookings
Institution Washington.
- Keyworth, T. F. measuring and Managing the costs of Red Tape: A Review of
Recent Policy Developments *Oxford Review of Economic Policy*, Vol 22,
2:260:273.
- Klapper, L , L Laeven and R. Rajan ” Entry Regulation as a Barrier to
Entrepreneurship”, *Journal of Financial Economics*, Vol 82, 3:591-629.
- Laffer, W. (1993) How Regulation is Destroying American Jobs Heritage Foundation
Backgrounder no 926 February 13 1993

- Lane, J-E, S. Arvidsson och T. Magnusson, (1986), *Byråkrati och förvaltning*, Studentlitteratur Lund.
- Malyshev, N. (2006) *Regulatory Policy: OECD Experience and Evidence*", *Oxford Review of Economic Policy*, Vol 22, 2:274-299.
- Moon, M. J. och S. Bretschneider (2002) *Does the Perception of Red Tape Constrain IT Innovativeness in Organizations? Unexpected Results from a Simultaneous Equation Model and Implications*, *Journal of Public Administration*, 2: 273-291.
- NNR (2006a) *Företagens totala regelkostnader*, Delrapport 1, Näringslivets Regelnämnd, Stockholm.
- NNR (2006b) *Hur ser krånglet för företagen ut? Regelindikator 2006* Näringslivets Regelnämnd, Stockholm.
- North, D. (1991), "Institutions", *Journal of Economic Perspectives*, 5 (1) 97-112.
- North, D. (1994), "Economic Performance through Time", *American Economic Review*, 84 (3) 359-68.
- North, D. C. och J. J. Wallis. (1994), "Integrating institutional change and technical change in economic history: A transaction cost approach", *Journal of Institutional and Theoretical Economics* Vol. 150, 4: 609-624.
- NUTEK, (2004) *Mätning av företagens administrativa börda Huvudrapport Metodbedömning, organisationsförslag samt resursbedömning*, NUTEK Stockholm.
- NUTEK, (2004) *En kartläggning av företagens administrativa börda Underlag för beslut om fortsatta mätningar av företagens administrativa börda*, NUTEK Stockholm.
- NUTEK, (2005a) *Näringslivets administrativa kostnader på skatteområdet*, NUTEK Stockholm.
- NUTEK (2005b), *Entreprenörskap för växande företag - utmaningar för medelstora företag*, Rapport B 2005:3, NUTEK, Stockholm.
- NUTEK, (2006a) *Näringslivets administrativa kostnader på miljöområdet*, NUTEK Stockholm.
- NUTEK, (2006b) *Näringslivets administrativa kostnader på jordbruks-, skogsbruk- och fiskeområdet*, NUTEK Stockholm.
- NUTEK, (2006c) *Näringslivets administrativa kostnader på arbetsrättsområdet*, NUTEK Stockholm.

- NUTEK (2006d) Myndigheternas årsrapportering enligt SimpLexförordningen för år 2005, Underlag till regeringen Dnr 4633-2005-5453, NUTEK Stockholm.
- NUTEK, (2007a) Regelförbättringar/mätningar www.nutek.se
- NUTEK, (2007b) *Årsbok 2007*, NUTEK Stockholm
- OECD, (1996) *Regulatory Reform and Innovation*, OECD, Paris.
- OECD, (1997) *OECD Report on Regulatory Reform*, OECD, Paris.
- OECD, (2001) *Businesses' Views on Red Tape Administrative and Regulatory Burdens on Small and Medium Sizes Enterprises*, OECD, Paris.
- OECD, (2006), *Cutting Red Tape National Strategies for Administrative Simplification*, OECD Paris
- Pandey, Sanjay K., and Patrick G. Scott, 2002. "Red Tape: A Review and Assessment of Concepts and Measures." *Journal of Public Administration Research and Theory* 12, 4, 553-580.
- Peltzman, S. (1976) *Toward a more General Theory of Regulation*, *Journal of Law and Economics* Vol 19 211-240.
- Pigou, A. C. (1938) *The Economics of Welfare*, Macmillan London
- Regeringskansliet (2007) "Regelförbättring" <http://www.regeringen.se/sb/d/5720>
- Rodrik, D. A. Subramanian and F. Trebbi, (2004), "Institutions Rule: The primacy of Institutions over geography and Integration in Economic Development", *Journal of Economic Growth*, 9 2:131-165.
- Scarpetta, S. P. Hemmings T. Tressel and J. Woo, (2002) "The Role of Policy and Institutions for Productivity and Firm Dynamics: Evidence from Micro and Industry Data Working paper No 329. OECD Economics Department
- Schleifer A. och R. W. Vishny, (1998) *The Grabbing Hand: Government Pathologies and their Cures*, Harvard University Press Cambridge Mass.
- Siverbo S. (2001) *Reformer och Regler: Om att spara och förändra i offentlig verksamhet*. Förvaltningshögskolan vid Göteborgs Universitet.
- Smedley I, (1994) *Beyond Regulation An Analysis of Regulation and the alternatives*, *economic Affairs*, 4. pp. 34
- Stigler, G. (1971) "The Theory of Economic Regulation" *Bell Journal of Economics and Management Science*, 2 3-21.
- UNICE, (1995) *The UNICE Regulatory Report-Releasing Europe's Potential Through Targeted Regulatory Reform*, UNICE

- Vedder, (1996) "Federal Regulation's impact on the Productivity Slowdown: A Trillion-Dollar Drag" Centre for the Study of American Business, Policy Study" No 131 July
- Van Stel, A. D J. Storey and A. R Thurik, (2006) "The Effect of Business Regulation on Nascent and Young Business Entrepreneurship" ERIM Report Series Research in Management Rotterdam.
- Världsbanken, (2006) Doing Business www.doingbusiness.org
- Weidenbaum, M. (1997) Regulatory Process Reform From Ford to Clinton", *Regulation*, Winter, pp.20-26.
- Williamsson, O. (2000) "The New Institutional Economics: Taking Stock Looking Ahead", *Journal of Economic Literature*, 38 (3) 595-613.
- Wilkinson, B. (2001), *Constraining Government Regulation*, Discussion paper prepared for New Zealand Business Roundtable, Wellington
- World Bank (2007) Review of the Dutch Administrative Burden Reduction Programme, World Bank
www.doingbusiness.org/main/BurdenReductionProgramme.aspx